

ปัญหาการบวชในสังคมไทยปัจจุบัน

พระสมพร ปสนโน (หลังแก้ว), พระอภิเชษฐ์ สมคำศรี

วัดพรหมรังษี

อีเมล: Tom_77725@hotmail.com

บทคัดย่อ

การบวชคือ การฝึกฝนหรือการพัฒนาตนด้วยการนำพาตนให้พ้นไปจากภาวะของความเป็นฆราวาส ดำเนินชีวิตที่ทวนกระแสของกิเลสพร้อมกันนั้นก็มีการฝึกฝนอบรมตนเองทางกาย วาจาและใจให้สูงยิ่งขึ้นไป จนถึงภาวะของความพ้นทุกข์ ปัญหาของการบวชในสังคมไทยในปัจจุบัน ด้านผู้บวช พบว่า ผู้บวชมีวัตถุประสงค์สังคมในการบวชแตกต่างกัน และผู้บวชไม่ทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบวช ในด้านผู้รับบวช พบว่า ปัญหากระบวนการกลั่นกรองผู้บวชของพระอุปัชฌาย์มีความหละหลวม เมื่อบวชเข้ามาแล้วขาดอาจารย์ผู้ให้การแนะนำอบรมทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ เป็นเหตุให้ผู้บวชไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการบวชอย่างแท้จริงได้ ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชในสังคมไทย สรุปได้ดังนี้ 1. ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด 2. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มาขอบวชอย่างละเอียด 3. จัดให้มีการศึกษาอบรมทั้งก่อนบวชและหลังบวชโดยมีหลักสูตร รูปแบบ และวิธีการอบรม อย่างชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน 4. พัฒนาสถานที่และบุคลากรทางพระศาสนาให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ ซึ่งจะทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเจริญก้าวหน้า ดังพระพุทธประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คำสำคัญ: ปัญหาการบวช, สังคมไทย

THE ORDINATION PROBLEMS IN CONTEMPORARY THAI SOCIETY

Phra Somporn Langkaew (Pasanno), Phra Aphichet Somkamsri

Wat Phrom Rang Sri

Email: Tom_77725@hotmail.com

Abstract

Ordination is the practice or self-improvement by bringing one out of the state of being secular. Living a life that goes against the current of desires, at the same time there is a physical self-training. speech and mind to a higher state of suffering Problems of ordination in Thai society today. Regarding the ordination, it was found that the ordination had different objectives in ordination. and the priest does not know the true purpose of the ordination. As for the ordained monks, it was found that the process of screening the monks of the preceptors was lax. When ordained, there is a lack of teachers who give advice and training in terms of practice and practice. As a result, the monks are unable to achieve the goals of true ordination. As for the way to solve the problem of ordination in Thai society It can be summarized as follows: 1. Strictly follow the principles of the Dharma and Discipline. 2. Examine the qualifications of those who come to ordain thoroughly. 3. Provide education and training, both before and after the ordination, with a curriculum, form and method of training. 4. Develop places and religious personnel to have both quality and sufficient quantity. which will make the propagation of Buddhism progress as the Lord Buddha's wishes

Keywords: Problems Ordination, Thai Society

บทนำ

การบวชคือขั้นตอนที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตหรือบัญญัติขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้ามาบวช เป็นสมาชิกของสังคมสงฆ์กล่าวคือเป็นภิกษุหรือภิกษุณีในพระพุทธศาสนา โดยทรงกำหนดคุณสมบัติของภิกษุผู้เป็นประธานและองค์ประชุมสงฆ์ไว้อย่างเป็นกิจลักษณะ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจะใช้สิทธิ์พิจารณาอย่างรวบรัดโดยลำพังไม่ได้ ประธานและองค์ประชุมดังกล่าวจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและมีความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์ จึงจะอนุมัติให้บุคคลนั้น ๆ ผ่านขั้นตอนนี้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลที่มีศรัทธา มีความตั้งใจจริงและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้เข้ามาเป็นสมาชิกของสังคมสงฆ์เป็นสำคัญ (แสง อุดมศรี)

ปัจจุบันบุคคลเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุด้วยสาเหตุต่างกัน บางคนไม่มีศรัทธาจะบวชแต่ถูกพ่อแม่บังคับให้บวชบ้าง เพราะเพื่อนชักชวนบ้าง บวชเพื่อเลี้ยงชีพบ้าง เมื่อเข้ามาบวชแล้วก็ไม่ได้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและฝึกหัดปฏิบัติ ประพฤติละเมิดต่อพระธรรมวินัย (พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา, 2544) การวางเป้าหมายไม่ถูกต้องแต่พยายามให้การบวชบรรลุเป้าหมายนั้น จึงเป็นสาเหตุแห่งวิกฤติศรัทธาของพระศาสนา

ก่อนเข้าพรรษา กุลบุตรที่อายุครบบวชขงได้มีโอกาสบวชเป็นพระภิกษุเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยตามประเพณีนิยม หลายท่านลาราชการมาบวช คงไม่ได้รับอนุญาตให้บวชถึง 3 เดือน ก็ยังดีที่มีโอกาสได้บวช ขณะบวชเป็นพระมีเวลาน้อยไม่รู้จะศึกษาอะไรตรงไหนจึงจะคุ้มค่าที่บวชเรียน บางวัดก็ไม่ได้ใส่ใจให้การฝึกฝนอบรมเท่าที่ควร ปล่อยให้วันเวลาล่วงไปวัน ๆ นำเสียดาย ทางหนึ่งที่จะช่วยได้คือหาหนังสือมาอ่านมาศึกษา (เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2549) การบวชในปัจจุบันจึงไม่เหมือนสมัยก่อน ถ้าเป็นข้าราชการจะมีเวลาบวชน้อยหลายเดือน แต่ถ้าทำงานเอกชนก็จะบวชกันไม่ได้มาก ส่วนใหญ่จะบวชกันได้แค่ 15 วัน เพราะจะทำให้ตงงานได้ นี่เป็นปัญหาของคนรุ่นใหม่

นอกจากปัญหาที่พบระหว่างการบวชแล้วยังพบว่า กระแสเรียกร้องสิทธิการบวชของกลุ่มคนผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ที่ต้องการเข้ามาบวชในพระศาสนา ซึ่งตามระเบียบพระธรรมวินัยแล้วคุณสมบัติของผู้ที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้นั้น จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบจากพระอุปัชฌาย์และพระคู่สวดซักถามคุณสมบัติอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะตัวผู้บวชเองจะต้องไม่เป็นอกัษบุคคลคือคนที่ไม่คู่ควรแก่การอุปสมบท ไม่เป็นคนถูกต้องห้ามเด็ดขาดเช่น เป็นคนมีเพศบกพร่อง ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงวางกฎระเบียบสำหรับการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจะมาบวชเป็นพระภิกษุทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ผิดกับในสมัยปัจจุบันการบวชทำได้ง่ายมาก ทำให้มีแต่พระที่ขาดคุณสมบัติทั้งด้านกายภาพและจิตภาพ จึงมีปัญหามากมายดังที่พบเห็น (พิน ดอกบัว, 2542)

จากตัวอย่างของวิกฤติการณ์การบวชในพระพุทธศาสนาข้างต้นนั้น พอเป็นดัชนีบ่งชี้ว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งกำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน และกระแสแนวความคิดต่อการบวชที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ได้ส่งผลให้การบวชในสังคมไทยประสบกับภาวะวิกฤติต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยอดีต ซึ่งวิกฤติการณ์ดังกล่าว ได้บั่นทอนความเชื่อมั่นเรื่องการบวชในประเทศไทยว่า การบวชนั้นยังเป็นการทำให้ชีวิตเจริญด้วยคุณธรรมหรือเป็นผู้ฝึกฝนพัฒนาตนเองมาน้อยเพียงใด

ความหมายของการบวช

"การบวช" หมายถึงการถือเพศเป็นภิกษุสามเณรหรือนักพรตอื่น ๆ "ใช้กับคนที่ปลีกตัวออกไปจากเรือนคือสละวิถีชีวิตแบบชาวบ้านไปสู่วิถีแห่งบรรพชิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แจ้งซึ่งประโยชน์อันยอดเยี่ยมอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่ปัญจวัคคีย์ในตอนหนึ่งว่า "เหล่ากุลบุตร ผู้ออกจากเรือนเป็นบรรพชิต โดยชอบต้องการด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันนี้แน่แท้" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงให้ความหมายว่า "บรรพชา หมายถึง การบวชทั่วไปรวมทั้งการอุปสมบทด้วย ในสมัยแรกตรัสรู้ ผู้ที่มีความประสงค์ประพฤติพรหมจรรย์ กล่าวทั้งคำทูลขอบรรพชาและอุปสมบทควบกันไป" (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2531)

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงให้ความหมายว่า "บัพพชชา" คือการออก การออกที่เป็นการออกบวช ในเบื้องต้นก็เป็นการออกทางกาย คือออกจากบ้านเรือนมาเป็นผู้ไม่มีเรือน เพราะฉะนั้นจึงมีคำเรียกนักบวชว่า อนาคารกะ ที่แปลว่า คนไม่มีเรือน ถุน ไม่มีบ้าน เพราะว่าได้ออกจากบ้านเรือนมาแล้ว" (สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2546)

การบวชจึงมีความหมายว่า เป็นการละเว้นปลีกตัวออกไปจากการเบียดเบียน และปลีกตัวออกจากกาม ทั้งกิเลสกามและวัตถุกาม อีกความหมายหนึ่ง คือ สละเครื่องห้วงกัวยาวภายนอก คือทรัพย์สินเงินทอง วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ไม่มีความผูกพันยึดติดในสิ่งเหล่านั้นซึ่งมีความหมายต่อไปว่าจะได้มีชีวิตที่เป็นอิสระ อย่่างไรก็ตาม การบวชเป็นการเริ่มต้นเท่านั้น จะต้องเพียรพยายามปฏิบัติเพื่อบรรลุผลที่เป็นจุดมุ่งหมายของการบวชต่อไป การที่จะบรรลุผลของการบวชก็ต้องมีการเรียนคือศึกษาฝึกหัดพัฒนาชีวิตของเรา ทั้งกาย วาจา จิตใจ และปัญญาให้ดี ให้ประณีต ให้เจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนกว่าจะละบาปอกุศลได้หมดและเจริญกุศลให้เต็มที่สุดพ้นจากกิเลสและปวงทุกข์ มีชีวิตจิตใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นอิสระสงบสุขอย่างแท้จริง (ธรรมปราโมทย์, 2548)

ดังนั้น "การบวช" จึงหมายถึง การนำพาตนให้พ้นไปจากภาวะของความเป็นฆราวาส ซึ่งหมายถึงการถือเพศเป็นภิกษุ สามเณร ด้วยการดำเนินชีวิตที่ทวนกระแสของกิเลส พร้อมกันนั้นก็มีการฝึกฝนอบรมตนเองทางกาย วาจา และใจให้สูงยิ่งขึ้นไป จวบจนถึงภาวะของความพ้นทุกข์

ประเภทของการบวช

การบวชตามความหมายในปัจจุบันจึงมีนัย เป็น ๒ คือ

1. บรรพชา หรือ บวช หมายถึง การเว้นทั่ว เว้นข้างหน้า หมายถึงการเว้นจากกามหรือการเว้นจากภัยภายนอก ซึ่งคำนี้ ก็นับความถึงการบวชเป็นสามเณรและการบวชเป็นพระภิกษุ แต่คำว่า บรรพชา ในปัจจุบัน จะหมายถึงการบวชเป็นสามเณรเท่านั้น

2. การอุปสมบท หมายถึง การทำให้คุณวิเศษถึงพร้อม หรือเข้าใกล้การบรรลุธรรม ได้แก่ การบวชของพระภิกษุและภิกษุณี ปัจจุบัน ภิกษุณีตามวงก์หรือนิกายเถรวาทไม่มีแล้ว คงเหลือแต่ภิกษุเท่านั้น

เหตุผลที่ผู้ชายไทยต้องบวชเป็นพระ

ทุกศาสนา ต่างก็มีนักบวชตามลัทธิศาสนาของตน ศาสนาพุทธก็เช่นกัน ซึ่งก็คือ “พระสงฆ์” นั่นเอง พระสงฆ์ คือหนึ่งในพุทธบริษัท 4 (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) ซึ่งจะร่วมกันจรดโลงพุทธศาสนาให้ยั่งยืน

เราต่างก็คุ้นตากับบุรุษห่มผ้าเหลือง ที่เรียกว่า “พระสงฆ์” เรามาดูกันว่า มีเหตุผลใดบ้าง ที่ผู้ชายไทยต้องมาบวชเป็น “พระสงฆ์” โดยเหตุผลที่ผู้ชายไทยต้องบวชพระมีดังนี้

1. บวชเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สังคมไทยส่วนใหญ่นับถือ และสืบทอดกันมาเป็นช้านาน ประเพณีบวชเรียน คือการบวชเพื่อที่จะเรียนหนังสือ ซึ่งอาจจะเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรและเพื่อเชิดชูความรุ่งเรือง

2. บวชเพื่อทดแทนพระคุณพ่อแม่ รวมไปถึงปู่ย่าตายายที่เลี้ยงดู เพราะคนสมัยก่อนเชื่อว่า!! พ่อแม่ได้เกาะชายผ้าเหลือง ถือว่าได้ขึ้นสวรรค์ เรื่องได้ขึ้นสวรรค์จริงหรือไม่ ไม่อาจตอบได้ แต่สิ่งหนึ่ง ที่เห็นเหตุผลง่ายๆ คือการที่ลูกได้ชักนำ ชักชวนพ่อแม่ เข้าวัดทำบุญ ให้พ่อแม่เข้าถึงพระธรรมถือว่าเป็นเรื่องที่ดีที่สุดแล้ว

3. บวชเพื่อสืบสานประเพณี ตามประเพณีคนไทย ที่นับถือพระพุทธศาสนา ส่วนมากนิยมให้ลูกหลานได้เข้าสู่การบรรพชาอุปสมบท เมื่อผู้ชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือที่เรียกว่าอายุครบบวช ก็ต้องบวชพระ แหมยังได้ลองทำอะไรในสิ่งที่ไม่เคยทำ อาทิ นั่งสมาธิ ได้บิณฑบาตร และยังสร้างชื่อเสียงให้ “วงศ์ตระกูล”

4. บวชเพื่ออุทิศส่วนกุศล บวชเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับคนที่เคารพนับถือ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่าตายาย พี่ป้าน้าอา และรวมไปถึงผู้หลักผู้ใหญ่ที่เราให้ความเคารพนับถือทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ และที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งผู้บวชมีความศรัทธาอยากจะทำกุศลบุญของการบวชให้นั่นเอง

5. บวชเพื่อศึกษาพระธรรม การบวชคือการน้อมตนเข้าไปสู่พระธรรมวินัยแบบทั่วไปหรือชั่วคราว เพื่อการอบรมเรื่องศีลธรรม หน้าที่เหตุผล วิธีการคิด การตัดสินใจ นอกจากนี้ พุทธศาสนา ไม่ได้สอนแค่เรื่องหลุดพ้นเท่านั้น ยังสอนเรื่องการครองเรือนด้วย ข้อคิดข้อธรรมที่ได้จากการบวชมานั้น ย่อมทำให้หน่วยสังคมที่เล็กเบื้องต้น อย่าง “ครอบครัว” มีปัญหาลดลง

6. บวชเพื่ออยากให้พ่อแม่สบายใจ โดยเฉพาะก่อนคุณผู้ชายจะออกไปมีครอบครัว หรือที่เรียกตามภาษาชาวบ้านว่า “ขอบวชก่อนเปียด”

7. บวชเพราะอยากบวช เพราะเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาธรรมวินัย เพื่อความหลุดพ้น จากการเวียนว่ายตายเกิด

ปัญหาของการบวช

จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ กล่าวในรายงานการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของการบวชของคนไทย" ว่า แต่ละองค์ประกอบของการบวชในสังคมไทย มีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับพระอุปชฌาย์ พระอุปชฌาย์ไม่ได้ทำหน้าที่ของความเป็นผู้ให้กำเนิดอย่างสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เมื่อบวชให้แล้วไม่ทำการสอนพระภิกษุสามเณรที่ตนบวชให้ไม่ดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง และเมื่อบวชแล้วไม่ได้อยู่กับพระอุปชฌาย์ของตน ผู้บวชอาศัยอยู่คนละวัดกับพระอุปชฌาย์ของตน พระอุปชฌาย์ไม่มีความรู้ความสามารถในหลักธรรมพระอุปชฌาย์มีอายุมาก และมีภารกิจอย่างอื่นมากเกินไป รวมทั้งขาดการคัดเลือกผู้ขอบวชไม่ได้สืบประวัติผู้ขอบวชก่อนที่จะบวชให้

2. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน พระอาจารย์ไม่เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนไม่มีความรู้ความสามารถในการสอน มัวเมาในลาภ ยศ สรรเสริญ อายุมากเกินไป แนะนำสั่งสอนได้เฉพาะในเรื่องทำวัตรสวดมนต์ และพิธีกรรม ไม่ทำตนให้น่าเคารพกราบไหว้ชอบใช้อำนาจ ไม่สนับสนุนให้ศึกษาวิชาการสามัญ

3. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บวช ผู้บวชไม่มีความรู้หลักพระศาสนาอย่างถูกต้องเพราะขาดการเอาใจใส่อบรมสั่งสอนจากพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ ปรับตัวลำบากเพราะความไม่เคยชินมาก่อน ไม่มีเวลาปรนนิบัติรับใช้พระอุปัชฌาย์และอาจารย์ ผู้บวชบางคนไม่มีศรัทธามาก่อนบวช แต่จำใจบวชตามใจบิดามารดาหรือต้องการปฏิบัติตามประเพณีนิยมเท่านั้น และผู้บวชจำนวนหนึ่งมีร่างกายไม่แข็งแรงและร่างกายพิการ รวมทั้งเป็นคนดี ไม่ตั้งใจศึกษา เล่าเรียน ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ รวมทั้งเรื่องอาหารขบฉันไม่พอเพียง

4. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสี่ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเสนาสนะที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ เสนาสนะชำรุดทรุดโทรม ถูกรบกวนจากชาวบ้าน (ตั้งอยู่ติดกับบ้านเรือนของชาวบ้าน) เสนาสนะรกมาก วัดขาดความเหมาะสมกับการเป็นสถานที่บำเพ็ญสมณธรรมและบางแห่งพบว่า สมภารมุ่งการก่อสร้างเสนาสนะคือโบสถ์วิหาร ฯลฯ จนทำให้พระภิกษุ สามเณรเดือดร้อน ต้องช่วยทำการก่อสร้างจนไม่มีเวลาศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และปฏิบัติศาสนธรรม

5. ปัญหาเกี่ยวกับพระภิกษุ สามเณรที่เป็นสหธรรมิกที่อยู่ในสำนักหรือวัดเดียวกันกับผู้บวช เช่น ปัญหาการประพฤติดัวไม่เหมาะสม ปัญหาการถูกปล่อยปละละเลยจากพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ ปัญหาความเห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ปัญหาการบวชในสังคมไทย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการบวชอย่างชัดเจนของกุลบุตรผู้ขอบวช และปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น การขาดกัลยาณมิตร การบวชที่เน้นแต่เรื่องของพิธีกรรมอย่างเดียว รวมถึงปัญหาอันเกิดจากบริบทของสังคมด้วย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นทั้งก่อนการบวชและการให้การอบรมหลังบวช (จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์, 2538)

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชในสังคมไทย

1. ด้านผู้มาขอบวช : แนวทางการให้ความรู้ก่อนการบวช และเมื่อบวชเข้ามาแล้ว

1) จัดให้มีการอบรมผู้เข้ามาบวชทุกประเภท ทั้งระยะสั้น ระยะยาว ให้ทราบจุดประสงค์ในการบวชอย่างชัดเจน อธิบายประโยชน์ที่ผู้บวชจะได้รับ และโทษหากไม่ปฏิบัติตามธรรมวินัย โดยจะจัดโดยวัดแต่ละวัดได้ หรือจัดทำมาจากองค์กรคณะสงฆ์ส่วนกลาง อาจอยู่ในรูปของวีดิ โอ ซีดีหรือแผ่นพับ แนะนำการบวช แนะนำวัดหรือ วิธีการปฏิบัติตนหลังจากบวชแล้ว ว่าจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร แต่หลักสูตรการให้ความรู้นี้ น่าจะได้รับการผลิตให้ได้มาตรฐานถูกต้องตามหลักของคณะสงฆ์ ผ่านกระบวนการตรวจสอบโดย มหาเถรสมาคม ทั้งนี้เพื่อจะได้ไม่มีข้อผิดพลาดที่เกิดการกระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2) ผู้บวชใหม่ทั้งบวชระยะสั้นและระยะยาว ต้องได้เรียนรู้หลักของพระพุทธศาสนาทั้งภาคปริชติ และภาคปฏิบัติ (หลักสูตรเร่งรัด เรียนรู้โดยย่อ) สำหรับผู้บวชที่มีเวลาจำกัด อย่างน้อยให้ได้ทดลองใช้ชีวิตที่ถูกหลักของภิกษุ แม้จะมีเวลาจำกัดแต่ก็จำเป็นจะต้องได้รับรู้สิ่งที่ถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนาอย่างน้อยมาบวช 7-15 วัน ก็ต้องให้เขาได้รับความรู้นี้

3) ปลุกจิตสำนึกของผู้บวชด้วยการประชาสัมพันธ์ตามสถานศึกษาของสงฆ์ และทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บวชระลึกถึงสิ่งที่ตั้งมาจากการได้เข้ามาอยู่ในร่มเงาของพระศาสนา

2. ด้านพระอุปัชฌาย์ : แนวทางแก้ไขการกลั่นกรอง และการอบรมหลังการบวช

1) จัดประชุมอบรมพระอุปัชฌาย์ พระพี่เลี้ยง พระอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญของการให้ความรู้แก่พระบวชใหม่ และให้เห็นโทษของการปล่อยปละละเลยผู้ที่บวชเข้ามาในพระศาสนา – รมรงค์ให้กุลบุตรผู้เข้ามาขอบวช ทดลองอยู่วัดก่อนบวชอย่างน้อยเข้ามาเพื่อเรียนรู้วิถีอุปัชฌาย์กุลบุตรบาอาจารย์ เรียนรู้กฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน

2) จัดทำวีดิทัศน์ แนะนำการบวชสำหรับผู้ต้องการจะบวช มีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บวช ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน เช่น วิธีการปฏิบัติตนเมื่อเข้ามาบวชโดยแจกจ่ายไปยังพระอุปัชฌาย์ ท่านเจ้าอาวาสแต่ละวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นระบบเหมือน ๆ กันทุกวัด

3) จัดทำหลักสูตรถวายความรู้สำหรับผู้บวชใหม่ ทั้งบวชระยะสั้น 5 วัน 9 วัน เช่น หลักสูตรคิหิปฏิบัติ การปฏิบัติตนเป็นฆราวาสที่ดี ฯลฯ และหลักสูตรระยะยาวอาจทำเป็นรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่ในวัด ถือเป็นการศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัยอีกทางหนึ่ง อีกทั้งควรมีเนื้อหาแนะนำแนวทางในการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไว้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บวชได้รับทราบระบบการศึกษาในพระพุทธศาสนาว่า หากจะศึกษาพัฒนาตนให้ได้ผลดีแล้ว ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกันทั้งปริยัติ ปฏิบัติ จากนั้นก็จะได้รับผลตามสมควรแก่การปฏิบัติ นั่นคือ ปฏิเวธ

4) วางแผนการเรียนระยะยาวสำหรับผู้บวชเพื่อการศึกษา เมื่อบวชต่อไปก็จะมีความรู้ความสามารถเป็นกำลังของพระศาสนาต่อไป หากลาสิกขาาก็จะเป็นคนดีของชาติบ้านเมือง

5) จัดอบรม ถวายความรู้ หรือเสนอแนวคิดต่อพระสังฆาธิการในการสร้างเสนาสนะให้เหมาะสมกับวัด ไม่ต้องเน้นความใหญ่โต แต่ให้เรียบง่าย สมถะ สงบเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรม ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การดูแลรักษา

3. ด้านพระอาจารย์ : การถวายการศึกษาและปลูกฝังทัศนคติที่ดีหลังการบวช

1) ต้องปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบวชให้กุลบุตรผู้มาบวชรู้ว่าเมื่ออุปสมบทแล้วจะต้องฝึกฝนตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องถือว่า กำลังอยู่ในระยะที่ฝึกฝนตนเองอยู่เช่นเดียวกัน

2) วิธีการให้การอบรมสั่งสอน ต้องดำเนินไปตามลีลาของนักสอน ชี้ให้เห็นว่าจะสอนอะไร แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ชวนให้ปฏิบัติ สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ บรรยายให้เห็นความสำคัญจนผู้ฟังยอมรับและลงมือปฏิบัติตาม รั้าให้กล้า ปลูกใจให้เกิดความกระตือรือร้น มีกำลังใจ แข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือกลัวความยากลำบาก ปลูกให้รั้าแรง ทำบรรยากาศให้สนุก มีความหวัง มองเห็นผลดีและทางสู่ความสำเร็จ

3) ประพฤติตนเป็นกัลยาณมิตร ตามหลัก 7 ประการ สามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับของศิษย์ได้

สรุป แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชในสังคมไทย ซึ่งได้วิเคราะห์ตามประเภทของการบวช ทั้งการบวชระยะสั้นและระยะยาว และได้แนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาออกเป็น ๒ ช่วงเวลา คือก่อนเข้ามาบวช โดยการให้ความรู้ก่อนบวชแก่กุลบุตรผู้มาขอบวช อาจเป็นในรูปแบบของซีดีแนะนำประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการบวช และได้เสนอแนวทางการกลั่นกรองของพระอุปัชฌาย์ให้รัดกุมยิ่งขึ้น ปัญหาหลังจาก

บวชเข้ามาแล้วทางด้านคณะสงฆ์ต้องพัฒนาคุณภาพของพระอุปัชฌาย์อาจารย์ โดยเน้นการให้ความสำคัญด้านการอบรมดูแลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการบวช แต่ละวัดต้องจัดสถานที่สัปปายะ หาดหนังสือ ซีดี แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องให้ผู้บวชได้ศึกษา หากมีกัลยาณมิตรด้านบุคคลไม่เพียงพอ หนังสือที่ดี ฯลฯ ก็สามารถเป็นกัลยาณมิตรให้แก่ผู้บวชได้ อีกทั้งใบส่วนของผู้บวชเอง ก็ต้องหมั่นสร้างจิตสำนึกที่ดี หากบวชเพื่อการศึกษาเล่าเรียนก็ต้องช่วยกันสร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งกัลยาณมิตร ดังพระพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า อันจะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ตนเองและสังคมโดยรวมต่อไป (พระไพศาล วิสาโล, 2559)

สรุป

ปัญหาการบวชในสังคมไทย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการบวชอย่างชัดเจนของกุลบุตรผู้ขอบวช และปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น การขาดกัลยาณมิตร การบวชที่เน้นแต่เรื่องของพิธีกรรมอย่างเดียว รวมถึงปัญหาอันเกิดจากบริบทของสังคมด้วย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นทั้งก่อนการบวชและการให้การอบรมหลังบวช แนวทางการแก้ไข คือก่อนเข้ามาบวช ต้องให้ความรู้ก่อนบวชแก่กุลบุตรผู้มาขอบวช แนะนำประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการบวช และได้เสนอแนวทางการถวญญูของพระอุปัชฌาย์ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เมื่อบวชเข้ามาอุปัชฌาย์อาจารย์ ต้องคอยอบรมดูแลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการบวช อีกทั้งใบส่วนของผู้บวชเอง ก็ต้องหมั่นสร้างจิตสำนึกที่ดี หากบวชเพื่อการศึกษาเล่าเรียนก็ต้องช่วยกันสร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งกัลยาณมิตร ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและคัดกรองผู้เข้ามาบวชต้องทำหน้าที่อย่างเข้มงวด รวมไปถึงตัวผู้บวชเองต้องทำการศึกษาถึงข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบวชในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2538). พฤติกรรมการบวชของคนไทย. รายงานวิจัย. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์พุทธศาสนศึกษา).

พระมหาสุทัศน์ ไชยยะภา. (2544). บทบาทพระอุปัชฌาย์ต่อการพัฒนาคุณภาพพระภิกษุศึกษาเปรียบเทียบพระอุปัชฌาย์เถรวาทและพระอุปัชฌาย์มหานิกายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล).

พระไพศาล วิสาโล. (2559). พระพุทธศาสนาไทยในอนาคตแนวโน้มและทางออกจากวิกฤต. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง).

พิน ดอกบัว. (2542). พระพุทธศาสนากับคนไทย. (กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. (กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์).

วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๒/๑๘.

ส. ธรรมภักดี. (2511). ประเพณีไทยฉบับพระมหाराชาครู. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ลูก ส. ธรรมภักดี).

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2546). **45 พรรษาของพระพุทธเจ้า**. พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย).

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2531). **วินัยมุข เล่ม 2**, พิมพ์ครั้งที่ 22. (กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย).

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2549). **รื้อร่มรมเยศ**. มติชนรายวัน. ฉบับที่ 1035 : วันอาทิตย์ที่ 16 กรกฎาคม 2549. แสง อุดมศรี. **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.).